

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 19 април 2023 г.
(OR. en)

8465/23

Междуетноститутуционално досие:
2023/0099(NLE)

EDUC 131
DIGIT 71
JEUN 70
EMPL 178
SOC 254

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2023) 205 final
Относно:	Предложение за ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2023) 205 final.

Приложение: COM(2023) 205 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 18.4.2023 г.
COM(2023) 205 final

2023/0099 (NLE)

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение

{SWD(2023) 205 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Образованието и обучението имат ключово значение за личностното развитие, социалното сближаване, конкурентоспособността и иновациите. Освен това представляват важен елемент в изграждането на по-справедлива, по-гъвкава и по-устойчива Европа. Това е отразено в **Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)**¹, сред чиито стратегически приоритети са включени **екологичният и цифровият преход**.

Днес цифровото образование е в центъра на тези усилия. Пандемията от COVID-19 разкри, че е необходимо подобряване на **цифровата подготвеност на системите за образование и обучение** по отношение на постигането на устойчивост, високо качество, приобщаване, достъпност и сигурност. В **Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.**² на Европейската комисия са заложени два стратегически приоритета за постигането на тази цел: *да се насърчи развитието на високоефективна екосистема за цифрово образование и да се подобрят цифровите умения и компетентности, необходими за цифровата трансформация*.

Държавите членки приветстваха плана за действие в **Заклученията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието**³. Те признаха необходимостта от засилено сътрудничество и приканиха Комисията да започне стратегически процес на обстойно разглеждане на факторите, способстващи успешното цифрово образование. След призива на председателя Фон дер Лайен през 2021 г. за „обсъждане от страна на лидерите и за структуриран диалог на най-високо равнище“ относно цифровото образование и цифровите умения, през 2022 г. Комисията проведе **структуриран диалог относно цифровото образование и цифровите умения** с всички държави членки.

В плановете си за възстановяване и устойчивост държавите членки са заделили 130 милиарда евро за мерки в подкрепа на цифровата трансформация — 26 % от общата сума на отпуснатите средства в плановете. От тях 16,5 милиарда евро са предназначени за подобряване на свързаността, а почти 23 милиарда евро — за цифрово образование и за развиване на цифрови умения⁴. Понастоящем изпълнението е от изключително значение.

В настоящото предложение е отразена необходимостта от високоефективна екосистема за цифрово образование (включително инфраструктура, свързаност, организация и

¹ 2021/C 66/01.

² COM(2020) 624 final.

³ 2020/C 415/10.

⁴ Числовите стойности в този параграф са изчислени с помощта на приложение VII към Регламента за МВУ.

капацитет). То се основава на **ключовите фактори, способстващи успешно цифрово образование**, които са посочени в плана за действие и в заключенията на Съвета, както и на констатациите от структурирания диалог. В него са представени препоръки към държавите членки относно методите за постигане на **достъпно, висококачествено и приобщаващо цифрово образование за всички**. Предложението е насочено към **формалното образование и обучение** и към инвестициите, изграждането на капацитет и сътрудничеството, необходими за използването на потенциала на цифровите технологии за подобряване на преподаването, ученето и оценяването и за повишаване на резултатите от обучението на всички учещи. В тази връзка в предложението се подчертава важността на пълноценното интегриране на цифровите технологии в училищата и университетите, което е свързано с педагогическите и организационните методи в преподаването на всички предмети.

Успешното цифрово образование означава **създаване на повече и по-добри възможности за учене и преподаване за всички в цифровата ера**. През последните няколко години цифровите решения допринесоха за по-голяма достъпност на системите за образование и обучение в ЕС. В един бързо развиващ се и все по-несигурен свят обаче е необходимо да се продължи подобряването на ефективността и ефикасността на образованието и да се подпомага разнообразяването на преподаването и ученето, включително чрез съществуващите и нововъзникващите цифрови решения. Макар че обществата ни се променят, образованието остава основно човешко право и всеобщият достъп до него трябва да бъде гарантиран и разширен в цифровия свят.

С ориентираните към потребителите цифрови инструменти е възможно в образованието да се внесат иновативни решения и да се подпомогнат учителите, като се намали административната им тежест. Освен това тези инструменти помагат на учителите да адаптират работата си и образователните системи към революционните технологии, като например генеративния изкуствен интелект и други нововъзникващи технологии, които бързо навлизат в средата на учещите с произтичащите от това потенциални възможности и рискове. Чрез инструментите с генеративен изкуствен интелект (ИИ) се създават нови възможности за учене и може да се окаже подкрепа на учениците да подобрят темпото си на учене и личната си ефективност, като същевременно се повдигат нови въпроси, включително например във връзка с оценяването или авторството. Ето защо успешното цифрово образование е предпоставка за придобиването на уменията, от които учещите се нуждаят, за да се развиват в съвременния свят.

Настоящото предложение е **част от инициативите, предприети от Комисията и от държавите членки, за осигуряване на ориентирана към човека цифрова трансформация**. То е в съответствие с целите, заложи в Плана за действие в областта на цифровото образование, политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.⁵, европейската декларация относно цифровите права и принципи за

⁵ Решение (ЕС) 2022/2481.

цифровото десетилетие⁶ и европейската стратегия за по-добър интернет за децата⁷. В Плана за действие в областта на цифровото образование, политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г., Европейската програма за умения⁸, Плана за действие на Европейския стълб на социалните права⁹ и в стратегиите на Съюза на равенство се поставят амбициозни цели на равнището на ЕС за насърчаване на действията в областта на цифровата трансформация и за осигуряване на устойчив растеж и иновации в ЕС. В предложението също така се взема предвид текущата работа по цифровия преход в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост и е съобразено с резултатите от доклада на Конференцията за бъдещето на Европа.

Предложението се основава на първия стратегически приоритет (насърчаване на високоефективна екосистема за цифрово образование) от Плана за действие в областта на цифровото образование и допълва **предложението за Препоръка на Съвета относно по-добро предоставяне на цифрови умения в образованието и обучението.**

- **Основни предизвикателства, към които ще бъде насочена предложената препоръка на Съвета**

Опитът, натрупан след кризата, свързана с COVID-19, и структурираният диалог разкриха ценността на направените инвестиции и на провежданите политики от страна на държавите членки в подкрепа на цифровото образование и цифровите умения. Въпреки че повечето държави членки разполагат със стратегии, свързани с цифровата трансформация на образованието и обучението и с предоставянето на цифрови умения, те не винаги са достатъчно конкретни, подробни и изчерпателни. При анализа на политиките в целия Съюз се установи, че не е извършен стратегически преглед, чрез който да се свържат различните секторни и териториални равнища на подхода към политиките. Съществуват няколко общи предизвикателства, с които държавите членки се сблъскват при разработването на високоефективни екосистеми за цифрово образование и обучение:

- липса на системен подход изцяло на правителствено равнище към политиките в областта на цифровото образование и наличие на предизвикателства, свързани с ефективната координация в рамките на равнищата на управление и между тях;
- липса на стратегическа насоченост на инвестициите в инфраструктурата, оборудването и съдържанието на цифровото образование и обучение, включително към социално-икономическите и териториалните неравенства;
- недостатъчно цифрово обучение на учителите и на персонала с цел приемане и оптимално използване на технологиите за преподаване и учене;
- недостатъчно извършване на мониторинг и оценяване на политиките за цифрово образование и обучение и на тяхното въздействие.

⁶ COM(2022) 28 final.

⁷ COM(2022) 212 final.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ COM(2021) 102 final.

Управление на политиките за цифрово образование и обучение

- Въпреки напредъка и от отличните примери за иновации, положените усилия все още не са довели до системна цифрова трансформация в образованието и обучението. По-специално има две основни предизвикателства.
- На първо място, при въвеждането на цифрови технологии в системите за образование и обучение се изисква подход, който обхваща всички нива на управление, с който се осигуряват **сътрудничество и координация на различните правителствени служби**. Например за ефективната цифровизация на едно училище се изисква тясно съгласуване между органите, отговарящи за **инфраструктурата** — за да се осигури свързаност, за **финансирането** — за да се осигурят средства за инвестициите, и за **образованието** — за да се съгласуват учебните програми и да се окаже подкрепа на учителите. Освен това в държавите членки с висока степен на регионална или местна автономия координацията между различните равнища на управление е от решаващо значение. При структурирания диалог се установи, че тези усилия за координация са сложни и изпълнени с предизвикателства, в резултат на което много от държавите членки разполагат с **няколко секторни стратегии, които се изпълняват независимо една от друга**. Това крие риск от изолиране на структури или от припокриване, като по този начин се пропускат възможности за постигане на полезни взаимодействия и по-голямо въздействие. **Липсата на такъв подход, който обхваща всички нива на управление, се определя като основното предизвикателство** при разработването и прилагането на политиката за цифрово образование и цифрови умения.
- На второ място, разработването на съдържателни цифрови решения и широкото им въвеждане зависи в голяма степен от **участието и ангажираността на множество съответни заинтересовани страни**. Това предполага необходимост от непосредствен диалог между създателите на политики, специалистите, доставчиците на цифрови решения, социалните партньори, бизнеса, родителите и учещите. При структурирания диалог се установи, че макар много държави да разполагат с официални платформи за консултации със заинтересованите страни, **по-тясното сътрудничество все още е в начален етап**, особено когато става въпрос за взаимодействие между образователните институции, преподавателите и промишлеността, включително доставчиците на технологии и работодателите. Държавите членки проявяват все по-голям интерес към участие в публично-частни партньорства, включително със сектора на образователните технологии (EdTech), с цел по-нататъшно разширяване и укрепване на екосистемата на цифровото образование, като същевременно се вземат предвид важни въпроси, като защитата на личните данни.

Инвестиции в цифрова инфраструктура за образование и обучение

Свързаността на училищата в различните държави от ЕС и в границите на една и съща държава продължава да бъде различна, а високоскоростните интернет връзки в училищата са все още рядкост¹⁰, особено в селските и в отдалечените райони, където

¹⁰ Европейска комисия (2019 г.). 2nd Survey of Schools: ICT in education (Второ проучване на училищата: ИКТ в образованието). Люксембург: Служба за публикации на ЕС.

изграждането на свързаността изостава¹¹. Според последните данни само 11 % от учениците в ЕС в началното, 17 % — в основното и 18 % — в средното образование се обучават в училища със скорост на интернет над 100 Mbps, което е далеч от целта на равнището на ЕС за 2025 г. за осигуряване на високоскоростна широколентова свързаност (поне 1 Gbps или повече) за всички училища¹². Що се отнася до **училищното оборудване**, делът на учениците, посещаващи училища, където функционира над 90 % от цифровото оборудване, варира от 61 % в началния до 73 % в средния курс¹³. Учителите считат, че най-голямата пречка за използването на цифрови технологии за преподаване и учене е недостатъчното осигуряване на цифрови устройства (особено таблетни и преносими компютри)¹⁴. **Висшите училища обикновено разполагат с по-добра свързаност и оборудване**, но интегрирането и въвеждането на ефективни цифрови образователни практики остава бавен процес.

Макар че поради пандемията от COVID-19 използването на технологиите в преподаването и ученето значително се ускори, тя също така разкри и задълбочи **неравнопоставеността в образованието и обучението**. Социално-икономическият произход на учещите продължава да бъде най-силният определящ фактор за образователните резултати. Това се отразява и на предоставянето на цифрово образование: учещите в неравностойно положение, като например от **семейства с ниска степен на образование, с ниски доходи, роми или мигранти**, имат по-малък достъп до компютри в домовете си¹⁵ и започват да използват цифрови устройства на по-късен етап от живота в сравнение с по-облагодетелстваните си връстници¹⁶. Липсата на достъпни и подпомагащи цифрови технологии създава сериозни пречки за **лицата с увреждания**, като възпрепятства способността им да учат самостоятелно и независимо в условията на формалното образование.

По време на структурирания диалог относно цифровото образование и цифровите умения и в националните планове за възстановяване и устойчивост се потвърди **важността, която държавите членки отдават на осигуряването на достъп до ефективна и равнопоставена цифрова инфраструктура за образователните институции**. Свързаността, цифровото оборудване, платформите и съдържанието са приоритет на реформите и на инвестициите в споменатата област от страна на държавите членки.

¹¹ SWD(2021) 167 final.

¹² COM(2016) 587.

¹³ Европейска комисия (2019 г.). 2nd Survey of Schools: ICT in education (Второ проучване на училищата: ИКТ в образованието). Люксембург: Служба за публикации на ЕС.

¹⁴ Пак там.

¹⁵ ОИСП (2018 г.). Getting ready for the digital world (Подготовка за цифровия свят), PISA 2018: Insights and Interpretations (PISA през 2018 г.: Изводи и тълкувания). Париж: Издателство на ОИСП.

¹⁶ Biagi F., Rodrigues M. (2017). Digital technologies and learning outcomes of students from low socio-economic background: An analysis of PISA 2015 (Цифровите технологии и резултатите от обучението на ученици с нисък социално-икономически статус: анализ на резултатите от PISA през 2015 г.). Доклад на Съвместния изследователски център Science for Policy Report („Наука в подкрепа на политиката“).

В предстоящ специален доклад на **Европейската сметна палата** ще се предоставят допълнителни доказателства за ефективността на подкрепата на ЕС за цифровизацията на училищата¹⁷.

Останалите **опасения са свързани с поддръжката на оборудването и на устройствата**, както и с предизвикателството да се отговори на бързите темпове на технологичните промени по отношение на съдържанието, подходите и инструментите за преподаване и учене. Държавите с редица цифрови инструменти и платформи изразяват нарастваща загриженост относно **оперативната съвместимост** между системите и услугите. Държавите членки търсят и начини да увеличат **наличието на висококачествено съдържание, предназначено за цифрово образование, и достъпа до него** на собствените си езици. Освен това образователните институции на всички равнища изразяват загриженост за изпълнението на задълженията за защита на личните данни, за **неприкосновеност на личния живот на учещите** и за предотвратяване на киберзаплахи.

Цифрово обучение на учителите и на персонала

Учителите са **ключови партньори**, от които зависи успехът при въвеждането на цифрови технологии в образованието и обучението. Необходимо е да участват пряко в този процес на включване на технологиите и с тях да се правят консултации във връзка с него. Многобройни проучвания показват, че е по-вероятно учителите да използват цифрови технологии в преподаването си, ако училищата, в които работят, **поощряват съответното планиране и сътрудничество при използването на технологии в образованието**¹⁸. Учителите разполагат с уникалната възможност да образоват бъдещите поколения според най-високите стандарти. Те се нуждаят от целенасочена подкрепа, така че да могат уверено и по възможно най-добрия начин да интегрират цифровизацията в педагогическите си методи, така че тя да служи на учениците им и да улеснява предлагането на приобщаващо и достъпно обучение. В някои училища има координатори по ИКТ, които подпомагат учителите във всички административни задачи, свързани с ИКТ, и така им дават възможност да се съсредоточат върху изпълнението на основните си отговорности. Въпреки това прилагането на системен и дългосрочен подход към интегрирането на технологиите в училищните дейности понастоящем е по-скоро изключение, отколкото правило. Например преди пандемията от COVID-19 **само около една трета от учениците са посещавали училища, в които са били изготвени писмени декларации относно използването на цифрови технологии за педагогически цели**¹⁹. За много институции за образование и обучение недостатъчният капацитет означава, че разработването и прилагането на

¹⁷ Европейска сметна палата, Примерен график за публикуване на докладите от януари до декември 2023 г., https://www.eca.europa.eu/sites/ep/en/Documents/Timetable_of_upcoming_publications_EN.pdf

¹⁸ Fraillon, J., Ainley, J., Schulz, W., Friedman, T., Duckworth, D. (2019). Preparing for Life in a Digital World: International Computer and Information Literacy Study 2018 International Report (Подготовка за живот в цифров свят: Международен доклад за Международното проучване на компютърната и информационна грамотност на IEA за 2018 г.) Амстердам: IEA.

¹⁹ Европейска комисия (2019 г.). 2nd Survey of Schools: ICT in education (Второ проучване на училищата: ИКТ в образованието). Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз.

институционална стратегия за цифрово образование, в която се отчитат нуждите на преподавателите и на учещите, остава предизвикателство. В някои държави членки съществуват инициативи за повишаване на равнището на **способностите на директорите на образователните институции** да ръководят цифровата трансформация, но тези инициативи не са широко разпространени.

Един от ключовите фактори, които оказаха влияние върху качеството на процеса на усвояване на знания по време на периодите на ограничителни мерки във връзка с COVID-19, беше компетентността в областта на цифровите технологии на преподавателите²⁰. Средно за ЕС обаче по-малко от половината учители (49,1 %) са докладвали, че ИКТ са били включени във формалното им образование или обучение²¹, а само 39 % от учителите са се чувствали добре подготвени да използват цифрови технологии в преподаването²². Необходимо е учителите и преподавателите да получат необходимите умения в областта на цифровата педагогика²³, но е и от съществено значение е да има основан на доверие подход както от страна на органите, така и на заинтересованите страни, с които на учителите да се предоставят възможности и да им се оказва подкрепа да използват технологиите за преподаване и учене по най-добрия начин.

Високата степен на автономия на висшите училища, които обикновено осигуряват **програмите за първоначална подготовка на учителите**, е довела до забавяне на въвеждането на умения в областта на цифровата педагогика в учебните програми за обучение на учители в няколко държави. Освен това фактът, че в повечето държави от ЕС средната възраст на учителите се увеличава, означава, че не е възможно предизвикателствата в областта на цифровата педагогика да бъдат преодоляни само чрез първоначалното обучение. При структурирания диалог се установи, че в много държави членки напоследък **се разширяват предлаганите възможности за непрекъснато професионално развитие на учителите и преподавателите в областта на цифровата педагогика**. Няколко държави членки обаче посочват, че срещат затруднения при привличането на учителите за участие, а социалните партньори подчертават, че в много случаи за учителите не е отделено време за непрекъснато професионално развитие. Макар че в повечето държави членки се извършва мониторинг на участието в непрекъснато професионално развитие, не се обръща толкова голямо внимание на оценката на въздействието му върху уменията на учителите. Това може да доведе до евентуално разминаване между предлаганото обучение и нуждите на преподавателите.

²⁰ Работен документ на службите на Комисията относно плана за действие в областта на цифровото образование, SWD(2020) 209 final.

²¹ Обзор на образованието и обучението за 2020 г.

²² ОИСП (2019 г.), TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS (Резултати от TALIS за 2018 г. (том 1): Преподавателите и директорите на училища като лица, обучаващи се през целия живот, TALIS). Париж: Издателство на ОИСП.

²³ ОИСП (2019 г.), TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners, TALIS (Резултати от TALIS за 2018 г. (том 1): Преподавателите и директорите на училища като лица, обучаващи се през целия живот, TALIS). Париж: Издателство на ОИСП.

Мониторинг и оценяване на политиките и на въздействието им

Въпреки че в **повечето държави членки са въведени стратегии** за подпомагане на институциите за образование и обучение да използват цифрови технологии, стратегиите не винаги са достатъчно конкретни, подробни и изчерпателни. В допълнение, само няколко от държавите членки извършват редовно мониторинг или оценка на изпълнението на стратегиите или въвеждат промени с цел да се отразят новите постижения в областта на технологиите и свързаните с тях образователни потребности²⁴. Освен това само малък брой държави членки разполагат с добре разработени рамки за мониторинг на актуалното състояние на факторите, способстващи цифровото образование. В много случаи се прилага **фрагментиран или ad hoc подход към мониторинга**. Липсата на информация за използването на устройствата и отсъствието на системи за мониторинг и проследяване на цифровата инфраструктура на образователните институции будят особена загриженост, която оказва влияние върху цялостната оценка на въздействието на инвестициите.

На равнището на ЕС **наличието на данни и доказателства продължава да бъде сериозно предизвикателство**. Резултатите от широкомащабните международни проучвания се публикуват едва през много дълги интервали от време, което затруднява поддържането на темпото на бързо развиващата се област на цифровото образование. В публикациите не са включени всички данни, необходими за разработването на политики и на инструменти за подкрепа.

• Цели на предложената препоръка на Съвета

С настоящото предложение се цели да се насърчи провеждането на необходимите структурни реформи и осигуряването на инвестиции в държавите членки, за да се постигне съществена промяна в цифровата трансформация на образованието и обучението и да се даде възможност за предоставяне на умения въз основа на:

- съгласувана стратегия, насочена конкретно към цифровото образование и цифровите умения, както и подобряване на обратната връзка относно политиките чрез усъвършенстване на извършването на мониторинг и оценяване на политиките за цифрово образование и обучение и чрез по-бързо въвеждане на тези резултати с цел внасяне на подходящи корекции в политиките;
- подход, който обхваща всички нива на управление, към цифровото образование и обучение и засилено сътрудничество и координация със заинтересованите страни и между тях, включително с частния сектор;
- изграждане и укрепване на партньорства с учителите, като същевременно се гарантира достъп до цифрово обучение за всички учители и преподаватели и за целия персонал, както и подкрепа за изграждането на цифров капацитет за всички институции за образование и обучение;

²⁴ Европейска комисия/ЕАСЕА/„Евридика“ (2019 г.). Цифровото образование в европейските училища. Доклад на „Евридика“. Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз.

- справедливи и ориентирани към въздействието инвестиции във висококачествено, достъпно, приобщаващо и сигурно цифрово образование и обучение.

- **Международно измерение**

Предложението се основава на извършената работа на международно равнище и я допълва. То допринася за постигането на **Целите на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. (ЦУР)**²⁵, по-специално за ЦУР 4 относно качествено образование.

Инициативата е в съответствие с текущата дейност съгласно Пътната карта на генералния секретар на **Обединените нации** за цифрово сътрудничество и е съобразена с призива за действие в областта на цифровото обучение от международната среща на върха „Трансформиране на образованието“.

Предложението също така допринася за постигането на целите на стратегията на ЕС за **Global Gateway** за изграждане на устойчиви и надеждни връзки, които служат на хората и на планетата.

В инициативата се признава важността на трансграничната дейност, особено с държавите, участващи в процеса на разширяването на ЕС, и със съседните държави, включително с партньорите от Западните Балкани, за да се гарантира, че никой не е изоставен и че всеки разполага с правото да получи висококачествено и приобщаващо образование.

- **Инструменти, подпомагащи изпълнението**

Намерението на Комисията е да създаде Група на високо равнище за цифрово образование и цифрови умения, която да продължи по време на официалните си заседания неформалната координация между националните координатори в рамките на структурирания диалог. По този начин ще се обедини експертният опит от сферата на образованието и на цифровите технологии, който ще може да се използва за разработването на насоки или на други инструменти за улесняване на по-нататъшното развитие на цифровото образование.

Предложението ще бъде подкрепено и от:

- Работната група за цифрово образование: учене, преподаване и оценяване;
- инструменти на ЕС, като например инструмента за техническа подкрепа, и финансиране от ЕС, като например „Еразъм+“, Европейския социален фонд плюс, Фонда за справедлив преход, Европейския фонд за регионално развитие, програмата „Цифрова Европа“, „Хоризонт Европа“ и ИССРМС — Глобална Европа;
- съществуващи инструменти, платформи и общности на ЕС (Европейския център за цифрово образование, Европейския ресурсен център за подкрепа, усъвършенствани възможности за учене и обучение (SALTO) за цифрово образование, Европейската платформа за училищно образование, включително

²⁵

<https://sdgs.un.org/>

eTwinning, SELFIE, SELFIEforTEACHERS, Електронната платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE), платформата „По-добър интернет за децата“ (BIK), Къта за обучение);

- събирането на сравнителни данни за ключовите способстващи фактори в целия ЕС;
 - усъвършенстването на доказателствата и анализа чрез Learning Lab (Образователната лаборатория) за инвестиране в качествено образование и обучение;
 - докладване и мониторинг съгласно стратегическата рамка на европейското пространство за образование.
- **Допълване с други инициативи**

Предложението допълва и допринася за изпълнението на други инициативи на Комисията, представени в:

- Съобщението относно Европейското пространство за образование²⁶;
- Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.²⁷;
- Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост²⁸;
- политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.²⁹;
- Академията на ЕС за киберумения.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Предложението е в съответствие с членове 165 и 166 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

- **Субсидиарност (при неизключителна компетентност)**

Предложението е в съответствие с принципа на субсидиарност, предвиден в член 5, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС).

В съдържанието му напълно се зачитат отговорностите на държавите членки за съдържанието на учебния процес и за организацията на системите на образование и обучение, както и тяхното културно и езиково многообразие, като същевременно са отразени допълващата и подкрепяща роля на ЕС и доброволният характер на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението. В контекста на европейското пространство за образование инициативата ще подкрепя усилията на държавите членки, насочени към разработването и прилагането на политики и механизми, които са подходящи за техните национални системи и структури.

²⁶ COM(2020) 625 final.

²⁷ COM(2020) 624 final.

²⁸ COM(2020) 274 final.

²⁹ Решение (ЕС) 2022/2481.

Инициативата не предвижда разширяване на регулаторните правомощия на ЕС, нито обвързващи ангажменти за държавите членки. Добавената стойност от ЕС се състои в способността на ЕС да мобилизира политическа ангажираност и да подкрепя системите за образование и обучение чрез политически насоки, общи средства и инструменти.

- **Пропорционалност**

Предложението е съобразено с принципа на пропорционалност, предвиден в член 5, параграф 4 от ДЕС.

Нито съдържанието, нито форматът на предложението не надвишават необходимото за постигането на целите му. Ангажиментите, които държавите членки ще поемат, са доброволни и всяка държава членка остава свободна да реши как да изпълни предложението.

- **Избор на инструмент**

За да се допринесе за постигането на целите, посочени в членове 165 и 166 от ДФЕС, в този Договор се предвижда Съветът да приема препоръки въз основа на предложение на Комисията.

Препоръката на Съвета е подходящ инструмент в областта на образованието и обучението в случаите, когато ЕС носи отговорност за подкрепа, който често се използва за действие на европейско равнище в тези области.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

В работния документ на службите на Комисията, придружаващ съобщението относно Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г., беше направена оценка на възможностите и предизвикателствата в образованието и обучението, до които води цифровата трансформация³⁰.

Комисията ще извърши цялостен преглед на плана за действие през 2024 г., за да оцени неговия обхват и въздействие.

В настоящото предложение тези констатации са съчетани с резултатите от структурирания диалог с държавите членки за обсъждане на готовността на съществуващите национални рамки и на законодателството на национално равнище да отговорят на нуждите, свързани с цифровото образование и цифровите умения.

³⁰ SWD/2020/209 final.

- **Консултации със заинтересованите страни**

Предложението се основава на резултатите от организираната обществена консултация относно Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.³¹ и на данните, събрани по време на обширен процес на консултации³².

- **Събиране и използване на експертни становища**

Предложението се основава на:

- резултатите от структурирания диалог с държавите членки относно цифровото образование и цифровите умения;
- поуките, извлечени от прилагането на стратегическата рамка на Европейското пространство за образование, Обзора на образованието и обучението и приноса на Работната група за цифрово образование: учене, преподаване и оценяване (DELTA);
- широк спектър от доклади и проучвания относно въздействието на кризата, свързана с COVID-19, равнопоставеността в образованието, приобщаващите системи и др.;
- доклади относно индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI);
- доклада на ОИСР „Фактори, способстващи ефективно и справедливо цифрово образование: актуално състояние и обещаващи политики“;

- **Оценка на въздействието**

Предвид факта, че предложените дейности допълват инициативите на държавите членки и че имат доброволен характер, както и с оглед на обхвата на очакваните въздействия не беше извършена оценка на въздействието. Предложението бе изготвено въз основа на предишни изследвания, консултации с държавите членки и обществената консултация³³.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Не се прилага.

- **Основни права**

Предложението е в съответствие с основните права и принципи, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз, по-специално правото на защита на личните данни, посочено в член 8, академичната свобода, гарантирана с член 13, правото на образование, посочено в член 14, правото на недискриминация, предвидено в член 21, и правото на интеграция за хората с увреждания в член 26.

³¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12453-Digital-education-action-plan-update-public-consultation_bg

³² Към работния документ на службите на Комисията е приложен обзорен доклад.

³³ Пълният списък на референтните документи може да бъде намерен в работния документ на службите на Комисията.

Мерките ще бъдат изпълнени в съответствие със законодателството на ЕС в областта на защитата на личните данни, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (Общ регламент относно защитата на данните).

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

За настоящата инициатива няма да са необходими допълнителни средства от бюджета на ЕС, а изпълнението ѝ ще бъде подкрепено чрез съществуващите инструменти за финансиране на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизъм за мониторинг, оценка и докладване**

В подкрепа на изпълнението Комисията предлага да развие, в сътрудничество с държавите членки, дейности за партньорско обучение и установяване на добри практики, както и да осигури изследвания, материали за ръководство, наръчници и други материали въз основа на факти.

Комисията също така ще спомогне за събирането на сравнителни данни относно ключовите фактори, способстващи цифровото образование в целия ЕС, като проведе в държавите членки проучване във връзка с цифровото образование в Европа.

Комисията възнамерява да докладва за използването на препоръката на Съвета в стратегическата рамка на Европейското пространство за образование.

- **Обяснителни документи (за директиви)**

Не се прилага.

- **Кратко представяне на предложението за препоръка на Съвета и за работен документ на службите на Комисията**

В предложената препоръка на Съвета се признава ролята на цифровото образование и обучение за подпомагане на изграждането на устойчиви, достъпни, качествени и приобщаващи системи за образование и обучение, както и за осигуряване на възможност за учещите да преуспяват в съвременния цифров свят.

Въз основа на резултатите от структурирания диалог с държавите членки в предложението се очертават ключовите фактори, способстващи осигуряването на всеобщ достъп до висококачествено, приобщаващо и достъпно цифрово образование и обучение. Това включва преодоляване на цифровото разделение между групите и териториите, което стана още по-очевидно по време на кризата, свързана с COVID-19.

В него се предлагат насоки и действия, които може да бъдат предприети от държавите членки с цел да се използва подход изцяло на правителствено равнище с участието на множество заинтересовани страни за разработване, прилагане и мониторинг на изпълнението на политиките за цифрово образование и обучение. Подходът следва да

бъде придружен от целенасочени и ефективни инвестиции. Освен това в предложението се насърчават културата на иновациите и цифровизацията „от долу нагоре“, ръководена от персонала в областта на образованието и обучението.

В придружаващия работен документ на службите на Комисията се излагат възгледите на заинтересованите страни и се дават примери от доказателства, политики и практики, които са в основата на предложението.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно основните фактори, способстващи успешното цифрово образование и обучение

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 165, параграф 4 и член 166, параграф 4 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

КАТО ИМА ПРЕДВИД, че:

- (1) В **Заключенията на Европейския съвет** от 9 февруари 2023 г. се подчертава необходимостта от по-решителни и по-амбициозни действия за допълнително развиване на уменията, необходими за екологичния и цифровия преход, чрез обучение, образование, повишаване на квалификацията и преквалификация в отговор на предизвикателствата, произтичащи от недостига на работна ръка и трансформирането на работни места, включително в контекста на демографските предизвикателства.
- (2) Образованието и обучението са от ключово значение за личностното развитие, социалното сближаване, конкурентоспособността и иновациите и представляват важен елемент в изграждането на по-справедлива, по-гъвкава и по-устойчива Европа. В този контекст в Съобщението относно **европейското пространство за образование**³⁴ се отправя призив политиките и инвестициите в областта на образованието и обучението да бъдат насочени към приобщаващ екологичен и цифров преход за устойчиво и ефективно по отношение на ресурсите общество и икономика.
- (3) Пандемията от COVID-19 разкри, че е необходимо подобряване на цифровата подготвеност на системите за образование и обучение по отношение на постигането на устойчивост, високо качество, приобщаване, достъпност и сигурност. С оглед на бързо настъпващата технологична промяна са необходими цифрова трансформация, ориентирана към човека, и системи за образование и обучение, подходящи за цифровата ера. С цел да се справи с тези предизвикателства, Комисията прие **План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.**³⁵ Планът за действие е насочен към преодоляването на цифровото разделение и на неравнопоставеността в

³⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г., COM(2020) 625 final, 30.9.2020 г.

³⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“, COM(2020) 624 final от 30.9.2020 г.

образованието и обучението. В него се подчертава ролята на потенциала на технологиите за улесняване на разработването на по-достъпно, по-гъвкаво, по-точно персонализирано и по-силно ориентирано към учещия преподаване и учене.

- (4) В първия стратегически приоритет на плана за действие — насърчаване на развитието на високоефективна екосистема за цифрово образование — се подчертава необходимостта от съгласувано и гъвкаво укрепване на цифровия капацитет и на устойчивостта на системите за образование и обучение. За тази цел в плана за действие бяха определени способстващи фактори, като например съответната инфраструктура, свързаност и цифров капацитет, които бяха допълнени и в **Заключенията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието**³⁶.
- (5) В отговор на необходимостта да се постигне достъпно, висококачествено и приобщаващо цифрово образование и обучение в настоящата препоръка следва да се обърне внимание на следните **ключови способстващи фактори**: i) стратегически подход към цифровото образование и цифровите умения; ii) координация, която обхваща всички нива на управление, и участие на множество заинтересовани страни; iii) изграждане на капацитет за институциите за образование и обучение и за учителите; и iv) инвестиции, ориентирани към въздействието.
- (6) За ефективното прилагане на тези способстващи фактори са необходими действия на най-високо равнище, което да надхвърля рамките единствено на министерствата на образованието и обучението. В речта си за състоянието на Европейския съюз през 2021 г. председателят на Комисията призова ръководителите да насочат вниманието си към цифровото образование и цифровите умения. Това доведе до започването на **структуриран диалог с държавите членки относно цифровото образование и цифровите умения**³⁷. Резултатите от структурирания диалог открити редица общи предизвикателства, с които държавите членки се сблъскват при цифровата трансформация на системите си за образование и обучение, което показва необходимостта от обмен на най-добри практики на равнището на Съюза.
- (7) В този контекст с Резолюцията на Съвета относно **стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)** се насърчава европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението с цел по-нататъшно подпомагане на развитието на системите за образование и обучение в държавите членки. Те са насочени към осигуряването на лична, социална и професионална реализация на всички граждани, като същевременно се насърчава реализирането на демократичните ценности, равенството, социалното сближаване, активното гражданско участие и межкултурния диалог, както и на устойчивото социално и икономическо развитие, екологичния и цифровия преход и пригодността за заетост.
- (8) Като отчитат необходимостта от използване на подход, който обхваща всички нива на управление, към цифровата трансформация на образованието и

³⁶ ОВ С 415, 1.12.2020 г., стр. 22.

³⁷ [План за действие в областта на цифровото образование — действие 1 | Европейско пространство за образование \(europa.eu\)](#).

обучението, през 2022 г. държавите членки избраха представителите си за **Групата на високо равнище, съставена от националните координатори за структурирания диалог относно цифровото образование и цифровите умения**. Те разполагат с мандат да представляват в своите държави съответните служби, отговарящи за различни аспекти на цифровото образование и обучение и за цифровите умения (в това число за образованието, труда, цифровите технологии, промишлеността и финансите). Този подход се оказва полезен и необходим за ефективното обединяване на експертния опит от различните сектори и прилагането му следва да продължи.

- (9) В речта си за състоянието на Европейския съюз през 2022 г.³⁸ председателят на Комисията обяви 2023 г. за **Европейска година на уменията**³⁹. Това означава и увеличаване на полаганите в момента усилия за подобряване на уменията, необходими за цифровия преход, които сега повече от всякога зависят от участието и координирания принос на заинтересованите страни от всички сектори на обществото, икономиката и образованието и обучението.
- (10) В първия принцип от **Европейския стълб на социалните права**⁴⁰ е посочено, че всеки има право на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот с цел да поддържа и придобива умения, които му дават възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда. Всеки европейски гражданин следва да има достъп до цифрово образование с цел да му се даде възможност да развие знанията, уменията и компетенциите, необходими за активното участие в съвременните общества, в които цифровите технологии навлизат все повече. Както е посочено и гарантирано от **Хартата на основните права на Европейския съюз**, правото на човека на висококачествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот следва да бъде гарантирано по всяко време. Всеки европейски гражданин трябва да се възползва от подходяща, достъпна и безопасна учебна среда, включително в цифровото пространство.
- (11) В приетите от Комисията **стратегии на Съюза на равенство**⁴¹ се подчертава важната роля на качествено и приобщаващо образование като фактор за постигането на напредък към Съюз за равенство за всички, независимо от пола, расовия или етническия произход, религията или убежденията, уврежданията, възрастта или сексуалната ориентация.
- (12) Кризата, свързана с COVID-19, допълнително изостри социално-икономическите неравенства в областта на образованието и обучението, като задълбочи цифровото разделение. В **препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за децата**⁴² държавите членки се приканват да гарантират ефективен и свободен достъп до образование и училищни дейности за децата в нужда, а

³⁸ [Реч за състоянието на Съюза на председателя Фон дер Лайен \(europa.eu\).](#)

³⁹ COM(2022) 526 final.

⁴⁰ ОВ С 428, 13.12.2017 г., стр. 10.

⁴¹ През 2020 г. и 2021 г. бяха приети пет стратегии за равенство с цел да се постигне напредък към изграждането на Съюз на равенството: Стратегия за равенство между половете (2020—2025 г.); Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020—2025 г.; План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г.; Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2020—2030 г.; Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.

⁴² Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата (ОВ L 223, 22.6.2021 г., стр. 14).

именно за децата, изложени на риск от бедност или социално изключване. Освен това в Стратегията на ЕС за правата на детето⁴³ и в **Стратегията за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.** се отправя призив за изграждане на приобщаващо, достъпно и качествено образование.

- (13) В **европейската програма за умения**⁴⁴ се определят действията, които да помогнат на отделните лица и на предприятията да развиват повече и по-добри умения и да ги оползотворяват, като се укрепва устойчивата конкурентоспособност и се изгражда устойчивост за реагиране при кризи въз основа на поуките, извлечени по време на пандемията от COVID-19.
- (14) В **политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.**⁴⁵ и в **Европейската декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие**⁴⁶ се представя план за постигането на приобщаваща и ориентирана към човека цифрова трансформация на обществото и на икономиката на ЕС до 2030 г. Това включва създаването на рамка за управление и докладване съвместно с държавите членки като част от политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. за постигане на съответните цели на равнището на Съюза по отношение на **цифровото десетилетие**, в това число за изграждане на универсална свързаност (гигабитов широколентов достъп за всички и 5G навсякъде, включително в селските райони). С тези инициативи се цели да се преодолее съществуващото цифрово разделение по отношение на свързаността и уменията чрез насърчаване на действия и въвеждане на необходимите мерки за смекчаване.
- (15) Тези инициативи разкриват, че успешното цифрово образование означава създаване на повече и по-добри възможности за учене и преподаване за всички в цифровата ера. През последните няколко години цифровите решения допринесоха за по-голяма достъпност на системите за образование и обучение в Съюза. В един бързо развиващ се свят обаче е жизненоважно да се подобряват непрекъснато ефективността и ефикасността на образованието и да се подпомага използването на нови подходи в преподаването и ученето, включително чрез съществуващите и нововъзникващите цифрови решения.
- (16) В **Заключенията на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието**⁴⁷ се подчертава, че широкото разпространение на цифровите технологии и достъпът до интернет създават нови възможности за висококачествено и приобщаващо образование и обучение в Европа. Цифровото образование, като неразделна част от висококачественото и приобщаващо образование и обучение, може да допълни присъственото преподаване и да допринесе за повишаването на достъпността на образователното съдържание и педагогическите методи, за по-голямото социално приобщаване, както и за по-доброто придобиване на компетентност, като насърчава успеха в образованието за всички.

⁴³ Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Стратегия на ЕС за правата на детето“, COM(2021) 142 final от 24.3.2021 г.

⁴⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“, COM(2020) 274 final от 1.7.2020 г.

⁴⁵ Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за създаване на политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. (ОВ L 323, 19.12.2022 г., стр. 4).

⁴⁶ ОВ C 23, 23.1.2023 г., стр. 1.

⁴⁷ ОВ C 415, 1.12.2020 г., стр. 22

- (17) В същото време в средите на учещите бързо навлизат нови и нововъзникващи технологии, като например изкуствен интелект, което носи потенциални възможности, но и рискове — например по отношение на киберсигурността. Ето защо е от решаващо значение да се окаже подкрепа на институциите за образование и обучение и на учителите с цел да придобият по-добро разбиране за този вид инструменти и за начините, по които може уверено и безопасно да ги използват в полза на преподаването и ученето. **Стратегията за изкуствения интелект**⁴⁸, **Европейската стратегия за данните**⁴⁹, **Предложението за закон за изкуствения интелект**⁵⁰, **Законът за цифровите услуги**⁵¹ и **Етичните насоки за преподавателите относно използването на изкуствен интелект и на данни при преподаване и учене**⁵², както и предложената Европейска рамка за цифрова идентичност⁵³, са от значение за сектора на образованието и обучението и за използването на цифровите технологии в практиката. Същевременно планът за действие в областта на цифровото образование ще повиши осведомеността в областта на киберсигурността, особено сред децата, младите хора и организациите, по-специално МСП. Образованието и повишаването на информираността не само ще спомогнат за предпазването от киберзаплахи, но и ще допринесат за развитието и разнообразяването на работната сила в областта на киберсигурността чрез допълване на усилията на Академията на ЕС за киберумения.
- (18) В перспективата на целия живот използването на цифрови технологии за подобряване на достъпността и качеството на преподаването и ученето е от съществено значение за всички сектори и степени на образование и обучение, като се започне от най-ранна възраст и се стигне до образованието и обучението на възрастни, включително граждани в напреднала възраст.
- (19) В препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост⁵⁴ се предлага модернизирана визия на политиката на Съюза за ПОО, включително неговата цифровизация и използването на смесени форми на обучение. В Декларацията от Оснабрюк относно професионалното образование и обучение като фактор за

⁴⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Изкуствен интелект за Европа“, COM(2018) 237 final от 25.4.2018 г.

⁴⁹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска стратегия за данните“, COM(2020) 66 final от 19.2.2020 г.

⁵⁰ COM(2021) 206 final.

⁵¹ Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1).

⁵² Европейска комисия, Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“, Етични насоки за преподавателите относно използването на изкуствен интелект (ИИ) и на данни при преподаване и учене, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/153756>.

⁵³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity_bg

⁵⁴ Препоръка на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (ОВ C 417, 2.12.2020 г., стр. 1).

възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика⁵⁵ се посочва, че цифровото обучение може да играе важна и допълваща роля.

- (20) С инициативата „Европейски университети“⁵⁶, в която се подкрепя създаването на транснационални алианси на висшите училища и се насърчава създаването и споделянето на цифрово съдържание за студенти, служители, изследователи и граждани. Чрез онлайн обучението и смесеното обучение се спомага за постигането на целите на европейските университети да увеличат мобилността на студентите и персонала си, да предложат по-гъвкави процеси на учене и да увеличат трансдисциплинарните подходи за свързване на студентите и персонала с публичния и частния сектор.
- (21) С Препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните⁵⁷ се цели да се предоставят на нискоквалифицираните възрастни гъвкави възможности за усъвършенстване на основните и допълнителните им умения, включително на компетентността им в областта на цифровите технологии, които имат отношение към пазара на труда и активното участие в обществото. Това се прилага на практика чрез осигуряване на обучение в подходяща учебна среда от квалифицирани учители и преподаватели, които прилагат методи за преподаване на възрастни и използват възможностите на цифровото учене.
- (22) В Заключенията на Съвета относно европейските учители и обучители за бъдещето⁵⁸ се признава, че учителите, обучителите и директорите на училища са незаменима движеща сила на образованието и обучението. Те трябва да участват в създаването на политики в областта на образованието и обучението, като действат самостоятелно при прилагането на тези политики в практиката. Необходимо е обаче да получат подкрепа и чрез прилагането на всеобхватен подход към формалното образование, встъпването в длъжност и непрекъснатото професионално развитие.
- (23) В Препоръката на Съвета относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование⁵⁹ се съдържа съвет за внедряване на подходите за смесено обучение в програмите за първоначална подготовка на учителите и за продължаващо професионално развитие. В нея се препоръчва също така да се окаже подкрепа на персонала в сферата на образованието да използва цифрови инструменти и материали, включително чрез предоставяне на знания как да се работи безопасно и по етичен начин в цифровата среда.
- (24) В Препоръката на Съвета относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие⁶⁰, се подчертава значението на компетентността в областта на ИКТ на преподавателите и на цифровата инфраструктура, инструментите и ресурсите за укрепване на преподаването и ученето, насочени към екологичната устойчивост.

⁵⁵ Приета на 30 ноември 2020 г.

⁵⁶ [Инициатива „Европейски университети“ | Европейско пространство за образование \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/infographic/Pages/infographic-european-universities-2020-11-30.aspx).

⁵⁷ Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните (ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1).

⁵⁸ ОВ С 193, 9.6.2020 г., стр. 11.

⁵⁹ Препоръка на Съвета от 29 ноември 2021 г. относно подходите за смесено обучение с цел висококачествено и приобщаващо основно и средно образование (ОВ С 504, 14.12.2021 г., стр. 21).

⁶⁰ Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно ученето, насочено към екологичния преход и устойчивото развитие (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 1).

- (25) Ето защо е от съществено значение учителите да се считат за ключови партньори в процеса на успешната цифрова трансформация в образованието и обучението. В качеството си на ключови партньори в този процес е необходимо да участват пряко при въвеждането на цифровите технологии и в консултациите във връзка с него, както и да разполагат с необходимите умения и компетентност за ефективното им използване.
- (26) Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Държавите членки решават, съгласно националните особености, как да прилагат препоръката,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ:

1. Да постигнат съгласие, чрез подход който обхваща всички нива на управление, и съвместно с ключовите заинтересовани страни, относно национална стратегия за цифрово образование и цифрови умения, разработена или актуализирана в съответствие с принципите, изложени в настоящата препоръка, и да извършват мониторинг на ефективността и въздействието на тази стратегия. В изпълнение на националните си стратегии държавите членки следва по-специално:
 - 1.1. Да определят чрез комплексен подход национални цели за цифровата трансформация на системите за образование и обучение и за развиването на цифрови умения и да гарантират, че целите се преразглеждат и актуализират редовно.
 - 1.2. Да съгласуват националните цели, посочени в точка 1.1, със стратегическите приоритети в Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. и с целите на равнището на Съюза в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.
 - 1.3. Да определят амбициозни национални цели за ключовите способстващи фактори в съответствие с настоящата препоръка и с националните цели за цифрова трансформация на системите за образование и обучение.
 - 1.4. Да извършват мониторинг на напредъка при постигането на националните цели, посочени в точка 1.3, и да публикуват редовно доклади, в това число извлечените поуки и препоръки за усъвършенстване.
 - 1.5. Да извършват редовни оценки на въздействието на политиките и практиките в областта на цифровото образование, включително върху резултатите от обучението, достъпността и приобщаването, равенството и благополучието, като използват подход на учене през целия живот, и да разработват научни изследвания по тези теми.
2. Да повишават ефикасността, ефективността и устойчивостта на политиката в областта на цифровото образование и обучение чрез насърчаване на полезните взаимодействия и координацията на всички административни равнища и чрез осигуряване на подход изцяло на правителствено равнище с участието на множество заинтересовани страни. По-специално държавите членки следва:
 - 2.1. Да организират редовен диалог между различните администрации, участващи в предоставянето на цифрово образование и обучение, на подходящи равнища в съответствие със структурата на националните системи за образование и обучение, за да се осигури съгласуваност, да се извлекат ползи от полезните взаимодействия и да се предотврати удвояването на разходите.
 - 2.2. Да осигурят структурното участие на заинтересованите страни и на социалните партньори в процесите на проектиране, разработване, прилагане и оценяване на политиките в областта на цифровото образование и обучение, включително активното участие на заинтересованите страни, които не разполагат с официални представителни органи, като родители и учещи, в това число от различен социално-икономически, възрастов, секторен и териториален контекст.
 - 2.3. Да изграждат устойчиво сътрудничество и обмен с частния сектор и с доставчиците на технологии, включително с доставчиците на образователни

технологии, малките и средните предприятия и стартиращите предприятия, при разработването на решения, които отразяват ценностите и принципите на Съюза, в това число технологичния суверенитет, оперативната съвместимост, сигурността, поверителността на личните данни и прозрачността, както и устойчивото използване на редки ресурси и енергия за цифрови цели, чрез:

- 2.3.1. подпомагане на провеждането на научни изследвания, разработването и тестването на инструменти и технологии за цифрово образование, включително на основаващите се на нововъзникващи технологии, в това число разширена реалност, виртуална реалност, добавена реалност, изкуствен интелект, роботика и метавселена;
- 2.3.2. насърчаване на публично-частните партньорства с цел разработване и внедряване на решения в областта на цифровото образование, когато е целесъобразно;
- 2.3.3. предоставяне на стимули за провеждане на научни изследвания в областта на качеството, приобщаването, достъпността и въздействието на решенията в областта на цифровото образование, включително на основаващите се на нововъзникващи технологии.
- 2.4. Да провеждат партньорско обучение, обмен на практики и координиране, включително между различни сектори на политиката, на европейско и на международно равнище, за да се намерят общи решения на международациите предизвикателства.
3. Да осигуряват цифрово обучение за всички преподаватели и за целия помощен персонал и да насърчават изграждането на капацитет за институциите за образование и обучение. По-специално държавите членки следва:
 - 3.1. Да осигуряват подкрепа за всички учители и преподавателски кадри при интегрирането на цифрови технологии в педагогическите им методи, а именно при използването на цифрови технологии за преподаване, учене и оценяване. Тази подкрепа следва да се изразява по-конкретно в следните форми:
 - 3.1.1. включване на учителите във вземането на институционални решения относно методите за интегриране на цифрово оборудване в преподаването и ученето и относно подбора и разработването на съдържание, предназначено за цифровото образование;
 - 3.1.2. въвеждане на задължително изучаване на цифрова педагогика във всички програми за първоначална подготовка на учителите и подпомагане на доставчиците на тези програми с необходимите ресурси и съоръжения за тази цел; сътрудничество на равнището на ЕС в областта на разработването, реализирането и оценяването на учебни програми по цифрова педагогика за учители;
 - 3.1.3. осигуряване на редовни възможности и на време за развиване и усъвършенстване на цифровите умения в рамките на непрекъснатото професионално развитие за всички работещи учители и преподавателски кадри;
 - 3.1.4. признаване и стимулиране на гъвкави, достъпни и новаторски форми за повишаване на уменията в цифровата сфера, като например онлайн обучение, кратки курсове, водещи до получаването на микроудостоверения, национален и международен обмен на персонал, партньорско обучение и повишаване на уменията в цифровата сфера чрез съвместни проекти, мрежи и общности на практикуващи специалисти и научни изследователи;

- 3.1.5. използване на възможностите за развиване на умения в областта на цифровата педагогика чрез академиите за учители по програмата „Еразъм+“;
- 3.1.6. отразяване на необходимостта от цифрово здраве в процеса на преподаване и учене и разработване на подкрепящи цифрови подходи и среди за преподаване и учене.
- 3.2. Да насърчават институциите за образование и обучение да подпомагат цифровата трансформация на образованието и обучението чрез:
 - 3.2.1. насърчаване на изграждането на капацитет и на използването на рамки и инструменти за самооценка, като например SELFIE (инструмент за самооценка, предназначен да помогне на училищата да внедрят цифрови технологии в преподаването, ученето и оценяването, въз основа на рамката DigCompOrg за директори на училища), SELFIEforTEACHERS (въз основа на рамката DigCompEdu) и HEInnovate (инструмент за самооценка за висши училища), за установяване на нуждите на институцията и на цели за цифрова трансформация и повишаване на квалификацията;
 - 3.2.2. включване на критерии във връзка с факторите, способстващи цифровото образование и обучение, в процесите на вътрешно и външно осигуряване на качеството на институциите за образование и обучение;
 - 3.2.3. оказване на подкрепа на ръководителите на институциите за образование и обучение при осъществяването на цифровата трансформация, включително чрез предлагане на непрекъснато професионално развитие;
 - 3.2.4. насърчаване на основано на доказателства разширяване на добрите практики чрез отдаване на признание на институциите пионери, които са усъвършенствали преподаването и ученето с помощта на иновации и цифрови технологии, и чрез подпомагане на партньорския обмен;
 - 3.2.5. насърчаване на постоянен диалог между институциите за образование и обучение и промишлеността относно нуждите и възможностите за развитие и обучение, обмяна на опит и предоставяне на обратна връзка относно продуктите и технологиите, използвани в преподаването и обучението;
 - 3.2.6. осигуряване на достъп за всяко училище до администратори в областта на ИКТ и на цифровата педагогика, които да оказват помощ на учителите и на учещите при избора, ефективното използване, управлението и поддържането на цифрови устройства и инструменти за преподаване, учене и оценяване;
 - 3.2.7. предприемане на всеобхватни мерки за справяне с проблемите във връзка с киберсигурността във всички институции за образование и обучение, насърчаване на целия персонал да премине обучение по киберсигурност, повишаване на информираността на учениците относно киберсигурността и осигуряване на силни политики в областта на сигурността и надежден контрол на достъпа, като същевременно се използват пълноценно съвременни технологични решения като криптография и удостоверяване на автентичността.
- 4. Да насърчават справедливи и ориентирани към въздействието инвестиции във висококачествено, устойчиво и приобщаващо цифрово образование и обучение. По-специално държавите членки следва:
 - 4.1. Да повишават ефективността и въздействието на разходите за свързаност, оборудване, инфраструктура, цифрови инструменти и съдържание чрез:

- 4.1.1. координиране на процедурите за възлагане на обществени поръчки, за да се извлече полза от икономите от мащаба, когато това е възможно, като същевременно се позволява гъвкавост спрямо специфичните нужди на институциите за образование и обучение, като се вземе предвид и необходимостта от устойчивост и достъпност за хората с увреждания; сътрудничество на равнището на ЕС за изготвяне на стандарти и спецификации, които може да се използват по въпроси като организирането на обществени поръчки в областта на цифровото образование;
- 4.1.2. обмисляне на алтернативни подходи за инвестиране, включително публично-частни партньорства, схеми за дарения, обновяване на оборудване втора употреба, както и превеждане и повторно използване, когато е уместно, на съдържание, предназначено за цифрово образование, от други държави членки;
- 4.1.3. предлагане на подкрепа, съобразена с индивидуалните нужди, на експертен опит и на ноу-хау, например под формата на публично-частни партньорства, консултативни органи или механизми за обмен на информация/ръководство, за да се даде възможност на институциите за образование и обучение да избират подходящи решения за цифрово образование, които са съобразени с нуждите им в областта на преподаването и ученето и са насочени стратегически към цифровата сигурност, достъпността, поверителността на личните данни и цифровото здраве;
- 4.1.4. гарантиране, че инвестициите в ново цифрово оборудване, инфраструктура, инструменти и съдържание са придружени от съответното обучение.
- 4.2. С цел да се осигури равен достъп за всички учещи трябва да се осигурят достатъчно инвестиции за:
 - 4.2.1. свързаност с високоскоростен интернет за постигане на 100 % гигабитова свързаност или на свързаност с по-висока скорост на интернет във всички институции за образование и обучение и за преодоляване на териториалните и на социално-икономическите различия с помощта на различни технологии и алтернативи, оптични влакна, 5G и сателитни връзки в съответствие с целите на равнището на Съюза за политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.;
 - 4.2.2. модернизиране на цифровото оборудване в класните стаи и осигуряване на достъп за всички учители и преподавателски кадри до персонално устройство (настолен компютър, преносим компютър или таблетен компютър) с цел обогатяване на педагогическата им практика;
 - 4.2.3. осигуряване на достъп за всички учещи до персонално устройство в училище, което отговаря на специфичните им нужди, и гарантиране на извършването на редовна техническа поддръжка и обслужване на всички устройства;
 - 4.2.4. цифровизиране на материали за преподаване и на учебни материали и разработване на модерно, достъпно и висококачествено съдържание, предназначено за цифрово образование, съобразено с учебните програми и с добрите педагогически практики;
 - 4.2.5. внедряване и интегриране на съответните централизирани услуги, включително чрез решения в облак, като например виртуални системи за обучение и за административно управление (включително инструменти за сигурна комуникация и сътрудничество, хранилища на образователно съдържание, управление на класни стаи и цифрови оценки), във всички институции за образование и обучение, като се гарантира оперативната им съвместимост, неприкосновеността на личния живот и сигурността на данните;

- 4.2.6. осигуряване на приобщаващо образование чрез гарантиране на достъпността на съдържанието, предназначено за цифрово образование, и на технологиите за цифрово образование за учещите и учителите с увреждания и чрез предоставяне на специализирано оборудване и решения за учещи със специални образователни потребности, като се взема предвид съществуващото законодателство на Съюза относно достъпността, по-специално директиви (ЕС) 2016/2102⁶¹ и (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета⁶².

ПРИВЕТСТВА НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА:

1. **Да подпомага изпълнението на настоящата препоръка чрез: групата на високо равнище за цифровото образование и цифровите умения, която ще бъде създадена с решение на Комисията.**

Да подкрепя ефективното запазване и функциониране на групата на високо равнище, създадена за структурирания диалог с държавите членки, с цел осигуряване на ръководство по ключовите стратегически теми, разгледани в настоящата препоръка. Групата може да създаде технически подгрупи, по-специално за оценяване и сертифициране на цифровите умения и за разработване на учебни програми и на изисквания за качеството на инструментите за цифрово образование и съдържание. С тази дейност следва да се осигури съгласуваност и допълване на извършеното от групата на високо равнище по въпросите на образованието и обучението⁶³ и от Съвета за цифровото десетилетие на Европа⁶⁴.

2. **Да насърчава обмена на най-добри практики, партньорското обучение и сътрудничеството със заинтересованите страни в областта на цифровото образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:**

- 2.1. Да осигурява възможност за обмен на най-добрите практики, мрежи и партньорско обучение между държавите членки, създателите на политики, практикуващите специалисти и заинтересованите страни от частния и публичния сектор чрез съществуващите инструменти, платформи и общности (работна група за цифрово образование: учене, преподаване и оценяване (DELTA), Европейски ресурсен център за подкрепа, усъвършенствани възможности за учене и обучение (SALTO) за цифрово образование, European School Education Platform, Европейска платформа за училищно образование, включително eTwinning, Електронна платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE), платформата „По-добър интернет за децата“ (BIK), проекти за инструмент за техническа поддръжка), включително чрез популяризирането на Центъра за цифрово образование като основна входна точка за цифрово образование и обучение в Съюза.

⁶¹ Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от обществен сектор (ОВ L 327, 2.12.2016 г., стр. 1).

⁶² Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70).

⁶³ Резолюция на Съвета относно структурата за управление на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.) (ОВ C 497, 10.12.2021 г., стр. 1).

⁶⁴ Решение на Комисията от 11 октомври 2022 г. за създаването на експертна група — Съвета за цифровото десетилетие — C(2022) 7141.

- 2.2. Да насърчава сътрудничеството със заинтересованите страни, включително с доставчиците на софтуер и хардуер, по отношение на цифровата инфраструктура и цифровите инструменти и на устойчивото им използване в образованието и обучението, като същевременно популяризира ценностите и принципите на Съюза в сферата на неприкосновеността на личния живот, защитата на личните данни и оперативната съвместимост.
- 2.3. Засилване на международното сътрудничество по отношение на факторите, способстващи цифровото образование и умения.
3. **Да подпомага цифровото обучение на учителите, преподавателите и помощния персонал на институциите за образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:**
- 3.1. Да оказва подкрепа, чрез „Еразъм+“, за осъществяване на мобилност с цел повишаване на квалификацията на учителите, преподавателите и помощния персонал на институциите за образование и обучение в областта на използването на цифрови технологии в преподаването, ученето и администрирането, включително по отношение на бързо променящите се възможности на нововъзникващите технологии.
- 3.2. Да популяризира инструменти като DigCompEdu и SELFIEforTEACHERS и да подпомага сътрудничеството с цел разработване и провеждане на курсове по цифрова педагогика за първоначална подготовка на учителите и за продължаващо професионално развитие.
- 3.3. Да насърчава въвеждането на етичните насоки за преподавателите относно използването на изкуствен интелект и на данни при преподаване и учене, за да се помогне на учителите от основните и средните училища да интегрират ефективно изкуствения интелект и данните в училищното образование и да ги надграждат, за да се вземат предвид последиците от неправилната употреба на нововъзникващите технологии, като например генеративния изкуствен интелект, и да се противодейства на рисковете.
4. **Да подкрепя ориентирани към въздействието инвестиции в инфраструктурата и услугите за цифрово образование и обучение чрез национално финансиране и финансиране от Съюза и да събере достатъчно доказателства във връзка с ефективността и ефикасността на политиките и на инструментите в областта на цифровото образование. По-специално Комисията възнамерява:**
- 4.1. Да подкрепя инвестициите на държавите членки в инфраструктура, която е от съществено значение за цифровото образование (включително за свързаност, оборудване, инструменти и цифрово съдържание), чрез финансиране от Съюза и чрез укрепване на връзките между съществуващите политики, инструменти за финансиране и програми на Съюза и националните и регионалните стратегии за цифрово образование и цифровизация на училищата.
- 4.2. С оглед на бързото технологично развитие да подкрепя разработването, в сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни, на насоки и изисквания за качеството на достъпното, подходящо проектирано и висококачествено съдържание, предназначено за цифрово образование, и на виртуалните учебни среди и инструменти (като например самостоятелни системи за управление на обучението и приложения), за да се спомогне за системното оценяване на качеството, безопасността, надеждността, полезността и приобщаването на системите за образование и обучение.

- 4.3. Да подпомага държавите членки и доставчиците на технологии при справянето с предизвикателствата, свързани с оперативната съвместимост на платформите и услугите за цифрово образование в различните сектори на образованието и обучението.
- 4.4. Да засилва координацията на научните изследвания, да насърчава основаното на доказателства разширяване на най-добрите практики и да оказва подкрепа чрез програмите „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и „Еразъм+“ на научните изследвания, разработването и внедряването на цифрови решения за преподаване, учене и оценяване, както и на тестването на въздействието им върху подобряването на резултатите от обучението и равнопоставеността.
- 4.5. Да подпомага държавите членки при разработването на ефективни и ефикасни политики в областта на цифровото образование чрез усъвършенстването на доказателствата, оценката и анализа на тези политики посредством учебна лаборатория за инвестиране в качествено образование и обучение, както и да предоставя целенасочени насоки и техническа подкрепа чрез инструмента за техническа подкрепа.
- 4.6. Да улеснява обмена на национални подходи и най-добри практики относно ефективното възлагане на обществени поръчки за цифрово оборудване и инфраструктура за институциите за образование и обучение чрез, *inter alia*, мрежата от национални консултантски служби в областта на цифровото образование.
- 4.7. Да спомага за цифровата трансформация на удостоверенията за образование и обучение в държавите членки по-специално с по-нататъшното въвеждане на инфраструктурата за европейските цифрови удостоверения за учене.
5. **Да подобрява прозрачността и да оценява напредъка в прилагането на цифровото образование и обучение. По-специално Комисията възнамерява:**
 - 5.1. Да допринася за събирането на сравнителни данни за ключовите фактори, способстващи цифровото образование и обучение в целия Съюз, чрез провеждането на проучването „Цифровото образование в Европа“ в държавите членки на всеки 3 години, като надгражда и доразвива „Европейското проучване на училищата: ИКТ в образованието“. Целта е до 2025 г. да бъде събран първият изчерпателен набор от данни.
 - 5.2. Да извършва мониторинг и да докладва за напредъка по отношение на факторите, способстващи цифровото образование и обучение, като взема предвид националните стратегии на държавите членки. Докладването следва да се извършва в рамките на Европейското пространство за образование, като например Обзора на образованието и обучението.
 - 5.3. Да подпомага участието на държавите членки в международни проучвания, с които се осигуряват сравнителни данни за актуалното състояние на подготвеността на учителите за цифрово образование — най-вече участието им в международното проучване на ОИСР „Преподаване и учене“.
 - 5.4. Да направи преглед на напредъка, постигнат по изпълнението на настоящата препоръка, и да докладва на Съвета не по-късно от 5 години след приемането ѝ.

Съставено в Страсбург на [...] година.

За Съвета
Председател